

תעשיית המכרות הסינית - "הקטר של הכלכלה העולמית"?

:: גיל מיכאלי

עשרים אלף קורבנות בשנה.
זה לא טרוח, לא מלחמה, לא
גל צונאמי. פשוט מקום עבודה
שאנשים הולכים אליו בבוקר
ולא חוזרים בערב.

הצמיחה האדירה בסין יוצרת
מזה שנים אחדות לחץ על
מחירי האנרגיה (נפט ופחם)
וגם על מחיר הפלדה (ועל כל
מדברים פחות). מחירי סחורה
חינתי זו האמירו באופן תלול
בתוך שנים בודדות ואת
הרווחים אותם מפיקים בעלי
המכרות אפשר רק לדמיין.

שיטות ואוצר מילים והגבירו את היעילות שלהן. במקרים רבים הרשויות המקומיות (האמורות לפקח על הבטיחות במכרות) משתפות פעולה עם הבעלים. במחוז הפינג למשל התברר שמפקחי הבטיחות נבחרו בתיאום עם הנהלות המכרות. בהיעדר פיקוח, כאשר הבעלים אינם חשופים לתביעות נזיקין מצד עובדים שנפגעו או בני משפחותיהם והאיגודים המקצועיים אינם מתפקדים, הכורים בסין וברוסיה נוטלים סיכון אדיר בכל פעם שהם יורדים למכרה.

תעשיית הכרייה הסינית (ובמידה פחותה הרוסית) ממלאת תפקיד חשוב בצמיחת הכלכלה העולמית. חומרי הגלם ומוצרי האנרגיה הנכרים הכרחיים לייצור כמעט כל המכונות וחלק גדול ממוצרי הצריכה המיוצרים בעולם. הצמיחה האדירה בסין יוצרת מזה שנים אחדות לחץ על מחירי האנרגיה (נפט ופחם) וגם על מחיר הפלדה (ועל כך מדברים פחות). מחירי סחורה חינתי זו האמירו באופן תלול בתוך שנים בודדות ואת הרווחים אותם מפיקים בעלי המכרות אפשר רק לדמיין. הכנסות גבוהות והוצאות נמוכות - חלומו של כל בעל הון. אל שכר-העבודה הנמוך המשולם לכורים מצטרף היסכון נוסף: העדר השקעה באמצעי בטיחות ותחזוקה. עבור הבעלים זהו רווח, עבור כל השאר זוהי כמובן אשליה: העלויות הנחסכות היום אינן אלא עלויות דחויים. מישהו ישלם על כך בעתיד, והרבה. כרגע, אלה שמשלמים את המחיר בחייהם, בגופם ובבריאותם הם המוני הכורים.

מכיוון שהמערב כבר היה בסרט הזה, הצפייה בסרט ההמשך היא חוויה מצמררת במיוחד. באנגליה, בצרפת, בגרמניה ובארה"ב היו המכרות אתרים של סבל, ניצול וטרנדיות אנושיות בקנה מידה אדיר. אין תעשייה המגלמת את עוולות התיעוש ופגעיו באופן מובהק יותר מתעשיית המכרות. אין כל סיבה להניח לסינים ולרוסים לעבור את מה שעבר המערב בין אמצע המאה ה-19 לשנות שבעים של המאה ה-20. חייבים למצוא דרך לכפות על המדינות הכורות לאכוף נורמות בטיחות אשר יבטיחו, בשלב ראשון, את הפסקת הקטל הנורא.

"חשש לחיי 11 כורים שנלכדו במכרה כתוצאה מהתמוטטות תקרה בצפון סין" (סוכנות הידיעות אי-פי, 28/3/05)
בשנים האחרונות מוצגת תעשיית המכרות הסינית כקטר המוביל את הצמיחה הכלכלית בסין ובעולם כולו. בדרכו דורס הקטר הזה את חייהם של פועלי המכרות.

ידיעות חוזרות ונשנות של סוכנויות הידיעות מדווחות על תאונות עבודה קטלניות במכרות בסין וברוסיה. מדובר בדיווחים יבשים בנוסח כמעט קבוע: שמות אתרים שקשה לבטא, דיווח על הנסיבות (פיצוץ, הצפה או שילוב של השניים) ומספר הקורבנות. כעבור כמה ימים מופיעה ידיעה נוספת, קצרה יותר, בנוסח: "שלטונות המחוז פלוגי מודיעים כי אפסו הסיכויים למציאת ניצולים במכרה אלמוני". הידיעה נחתמת במספר הקורבנות המעודכן, מחולק לנספים ולנעדרים הנחשבים כמתים (פצועים הם תופעה נדירה יחסית - בדרך כלל הכורים שנלכדו במעמקי האדמה מתים באחת מאותן מיתות נוראות, תוצאת שילוב של פיצוץ אדיר של גז מתאן, התמוטטות אלפי טונות אדמה, שריפה והצפה). החלטתי לבדוק את הנתונים לשנים האחרונות. התוצאות מסמרות שיער: לפי נתוני סוכנות הידיעות הסינית, בשנת 2003 נספו קרוב ל-8000 עובדי מכרות. ארגונים בינלאומיים, המנהלים מעקב אחר הנושא, מעריכים כי המספר האמיתי קרוב יותר ל-20,000. הנתונים לשנת 2004 דומים מאוד לאלו של השנה הקודמת (המצב ברוסיה ככל הנראה אינו טוב בהרבה, אם כי מספר הקורבנות נמוך יותר). בואו נחזור על המספר הזה, כדי לוודא שקראנו היטב: עשרים אלף קורבנות בשנה. זה לא טרוח, לא מלחמה, לא גל צונאמי. פשוט מקום עבודה שאנשים הולכים אליו בבוקר ולא חוזרים בערב. הסתיו האחרון היה רצחני במיוחד עבור הכורים הסיניים. סדרה של תאונות בחודשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר 2004 גרמה למותם של מאות רבות של כורים. במחוז הפינג לבדו נהרגו בפיצוץ גז יותר משלוש מאות כורים בתוך כחודשיים (23 בספטמבר: שבעה הרוגים; 20 באוקטובר: מאה ארבעים ושמונה הרוגים; 28 בנובמבר: מאה שישים ושישה הרוגים).

גם בסין וגם ברוסיה גורם המוות הוא ההפרטה. אל ההפרטה מתווספת העובדה שמדובר בשתי חברות בעלות מסורת בעייתית של יחסי עבודה, מגבלות קשות (פורמליות ובלתי פורמליות) על חופש הביטוי ונגישות נמוכה לסעד משפטי. מנגנוני הניצול של הדמוקרטיה העממיות החליפו